

Analýza metód oceňovania používaných v účtovníctve

DIPLOMOVÁ PRÁCA

Martin Markech

Univerzita Komenského, Bratislava
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky
Výpočtové centrum

Študijný odbor: 9.1.9 Aplikovaná matematika
Študijný program: Ekonomická a finančná matematika

Vedúci diplomovej práce: doc. RNDr. Peter Mederly, CSc.

Bratislava 2009

Univerzita Komenského, Bratislava
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky
Výpočtové centrum

**Analýza metód oceňovania používaných
v účtovníctve**
(Diplomová práca)

MARTIN MARKECH

Vedúci diplomovej práce: doc. RNDr. Peter Mederly, CSc.
Bratislava 2009

Čestné prehlásenie

Podpísaný Martin Markech týmto prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému: „Analýza metód oceňovania používaných v účtovníctve“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak hore uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Bratislave 24.03.2009

Pod'akovanie:

Týmto sa chcem poďakovať doc. RNDr. Petrovi Mederlymu, CSc. za ochotu pri riešení problémov spojených s písaním tejto práce, venovaný čas a námahu ako aj za dôveru a cenné pripomienky, ktoré ma posúvali vpred.

Abstrakt

Oceňovaním sa v účtovníctve rozumie spôsob vyjadrovania jednotlivých súčastí majetku a záväzkov v peňažných jednotkách a v účtovníctve predstavuje zložitý problém, najmä kvôli existencii viacerých možností, aké hodnoty jednotlivým položkám majetku priradiť. Správnosť ocenenia majetku závisí najmä na použití správnej oceňovacej základne. Medzi najčastejšie diskutované patria obstarávacia cena, súčasná hodnota, súčasná kúpna sila, reprodukčná obstarávacia cena, bežná čistá realizovateľná cena a aktuálna účtovná hodnota. Správne ocenenie firmy má kľúčový význam pre investorov, keďže jedným z ich primárnych cieľov je udržanie hodnoty kapitálu, ktorý vložili do firmy.

Pri zaoberaní sa účtovným pohľadom na zisk a hodnotu firmy treba dbať najmä na dva princípy - princíp oceňovania v obstarávacích cenách a princíp oceňovania v realizačných cenách. Hodnoty založené na obstarávacích cenách sa počas obdobia, keď sa mení hodnota peňazí, nemenia. Pri realizačných cenách zase účtovníci neuznávajú zmeny v hodnote, pokiaľ sa nepreukázali na základe uskutočnenia nejakej transakcie.

Čo sa týka oceňovania v Slovenskej republike, toto je upravované Zákonom o účtovníctve, ktorý je základnou normou v oblasti vedenia účtovníctva a výkazníctva pre Slovenskú republiku. Cieľom diplomovej práce je preskúmať problematiku oceňovania aj z pohľadu slovenskej legislatívy.

V čase globalizácie sveta a ekonomiky sa čoraz viac firiem v účtovníctve rozhoduje riadiť Medzinárodnými účtovnými štandardami IFRS a US GAAP, preto sa v diplomovej práci venujem aj tejto oblasti účtovníctva.

Kľúčové slová: účtovníctvo, oceňovanie, medzinárodné účtovné štandardy

Obsah

Abstrakt.....	5
Úvod.....	7
1. Všeobecná teória oceňovania.....	9
1.2 Kapitál, hodnota, zisk	9
1.2.1 Kapitál.....	9
1.2.2 Zisk	13
1.2.3 Zhrnutie.....	17
1.3 Účtovný a ekonomický pohľad na zisk a hodnotu.....	18
1.3.1 Účtovný pohľad	18
1.3.2 Ekonomický pohľad.....	22
1.3.3 Zhrnutie.....	30
2. Otázky oceňovania obsiahnuté v zákone o účtovníctve pre Slovenskú republiku	31
2.1 Stanovenie dňa ocenenia.....	31
2.2 Oceňovanie ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu	32
2.3 Zásada opatrnosti	33
2.4 Spôsoby oceňovania ku dňu ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.....	34
2.4.1 Vymedzenie pojmu reálna hodnota	34
2.4.2 Iné spôsoby ocenenia	35
2.5 Súčasná úprava oceňovania v oblasti vedenia účtovníctva pre podnikateľov účtujúcich v systéme podvojného účtovníctva	36
2.5.1 Oceňovanie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku	36
2.5.2 Oceňovanie zásob	37
2.5.3 Oceňovanie cenných papierov	38
2.5.4 Zásada opatrnosti	40
2.6 Zhrnutie.....	42
3. Medzinárodné účtovné štandardy IFRS a US GAAP	43
3.1 IFRS a US GAAP	43
3.2 Súvaha podľa IFRS a US GAAP	45
3.2.1 IFRS/US GAAP Súvaha a krátkodobý majetok	45
3.2.2 IFRS/US GAAP Súvaha a dlhodobý majetok	48
3.3 Zhrnutie.....	52
4. Záver	53
5. Referencie	54

Úvod

Oceňovaním v účtovníctve sa rozumie proces vyjadrovania a zachytávania hospodárskych operácií v peňažných jednotkách. Oceňovanie má dôležitú úlohu pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov počas účtovného obdobia, ako aj pri vykazovaní stavu majetku, záväzkov, vlastného imania a zisťovaní výsledku hospodárenia.

Oceňovanie vstupuje do účtovných postupov v dvoch spôsoboch:

- 1) mení sa hodnota peňazí: Euro dnes nemá tú istú hodnotu ako euro včera alebo zajtra.
- 2) potreba použitia správnej oceňovacej základne: Hodnotu majetku spoločnosti možno vyjadriť na základe jeho obstarávacej ceny, a rovnako je možné vyjadriť hodnotu majetku spoločnosti z pohľadu budúcich výnosov, ktoré jej zabezpečí.

Výber vhodnej oceňovacej základne má podstatný vplyv nielen na výšku, správnosť, reálnosť a objektívnosť vykazovaného stavu a zmien majetku a zdrojov jeho financovania, ale aj na výšku a obsahovú náplň výsledku hospodárenia. Miera využitia informácií, ktoré účtovníctvo poskytuje, je v podstatnej miere závislá na použitom spôsobe ocenenia ako hospodárskych operácií, tak aj jednotlivých položiek uvádzaných v účtovných výkazoch. Na tom, ktorý z viacerých možných spôsobov ocenenia sa v danom systéme účtovníctva použije, závisí vypovedacia schopnosť prakticky všetkých základných finančných údajov, ktoré sa v účtovníctve zisťujú. Dôležitosť správneho pochopenia vzájomného ovplyvňovania a závislosti medzi oceňovaním a meraním zisku firmy je veľmi potrebná v takom dôležitom odvetví účtovníctva, ako je napríklad stanovovanie zisku alebo ohodnocovanie majetku, pričom vnímanie kapitálu a zisku do značnej miery závisí od použitej oceňovacej základne.

V nasledujúcich častiach tejto práce sa budem odvolávať na nasledujúcich 6 oceňovacích základní:

- a) *obstarávacia cena (historical cost)* - majetok účtovnej jednotky sa oceňuje v sume výdavkov vynaložených na jednotlivé položky majetku v čase obstarania,
- b) *súčasná hodnota (present value)* - hodnota, ktorá sa priradí majetku v závislosti od toho, akú užitočnosť má pre ďalšiu produkciu firmy. Súčasná hodnota je

definovaná ako súčet budúceho čistého cash - flow, ktorý vznikne používaním tohto majetku, upravená diskontovaním na jeho súčasnú hodnotu.

- c) *súčasná kúpna sila (current purchasing power)* - úprava obstarávacej ceny o zmeny v kúpnej sile peňazí s pomocou indexu (Index spotrebiteľských cien)
- d) *reprodukčná obstarávacia cena (current replacement cost)* - majetok firmy sa oceňuje v peňažnej sume, ktorú by bolo treba použiť na obstaranie danej, prípadne obdobnej položky majetku v súčasnosti, tak aby firma mohla bez obmedzenia pokračovať vo svojej obchodnej činnosti
- e) *čistá realizovateľná cena (net realizable value)* - majetok firmy sa oceňuje peňažnou sumou, ktorú by bolo možno v súčasnosti získať predajom jednotlivých položiek majetku za normálnych podmienok na trhu
- f) *aktuálna účtovná hodnota (current value accounting)* - oceňovací koncept, ktorý kombinuje koncept reprodukčnej obstarávacej ceny a koncept čistej realizovateľnej ceny a určuje, či pre ocenenie majetku majú byť použité jeho predajné alebo nákupné ceny

Tieto základné skupiny oceňovacích základní možno analogicky použiť aj na oceňovanie záväzkov účtovnej jednotky – možno ich oceniť peňažnou sumou, ktorú:

- a) by sme získali za záväzok v čase, keď vznikol – *princíp obstarávacej ceny*,
- b) by sme získali v prípade, že by rovnaký záväzok vznikol v súčasnosti – *obdoba reprodukčnej obstarávacej ceny*
- c) by bolo nevyhnutné zaplatiť na úhradu záväzku v súčasnosti – *obdoba čistej realizovateľnej ceny*.

Táto diplomová práca si kladie za cieľ priblížiť problematiku oceňovania v účtovníctve a aspoň čiastočne priblížiť základné používané postupy. V prvej časti sa kapitola Všeobecná teória oceňovania s podtitulom Kapitál, hodnota, zisk zaoberá problémami, ktoré vyplývajú z oceňovania, a merania zisku. Časť Účtovný a ekonomický pohľad na zisk a hodnotu sa zase zaoberá dvoma rozličnými prístupmi k meraniu zisku a oceňovaniu. V ďalšej kapitole sa pozrieme ako vyzerá oceňovanie na Slovensku a čo o ňom hovorí Zákon o účtovníctve. Poslednou časťou si priblížime a porovnáme oceňovanie v zmysle medzinárodných účtovných štandardov IFRS a US GAAP.

V ilustračných príkladoch budeme používať abstraktnú peňažnú jednotku CU (currency unit)

1. Všeobecná teória oceňovania

1.2 Kapitál, hodnota, zisk

Na hodnotu majetku firmy sa dá pozerat' z rôznych uhlov pohľadu. Buď z pohľadu finančných prostriedkov, ktoré boli na neho vynaložené v minulosti, alebo z pohľadu, aký úžitok tento majetok firme v budúcnosti prinesie.

Investori sa pozerajú na hodnotu svojich investícií z dvoch uhlov pohľadu :

- 1) z pohľadu udržania a zvyšovania hodnoty ich investície
- 2) z pohľadu udržania a zvyšovania zisku, ktorý im ich investícia prináša.

Finančné výkazníctvo by sa teda malo zaoberat' oceňovaním investícií a kapitálu akcionárov a z neho plynúcich ziskov. V súlade so „správcovským konceptom“ finančného výkazníctva je požadovaná spätná väzba, aby investori mali možnosť zistiť súčasnú hodnotu akciového kapitálu a zisku. „Rozhodovací koncept“ finančného výkazníctva zase presadzuje, aby finančné výkazy obsahovali informácie, ktoré by boli nápomocné investorom pri predpovedaní budúcich zmien v kapitále a zisku.

Tri hlavné pojmy finančného výkazníctva sú – kapitál, hodnota, zisk.

1.2.1 Kapitál

Pre ekonómov sa pojem „kapitál“ vzťahuje na ten majetok, ktorý je používaný pri výrobe produktov alebo pri poskytovaní služieb. Pojem kapitál teda zahŕňa hmotný majetok vo forme budov, strojov, zariadení, ako aj nehmotný majetok, ako sú napríklad technológie alebo ľudské zdroje.

V účtovnej teórii je osobný kapitál navyšovaný pravidelným príjmom človeka, ktorý nebol spotrebovaný. Z pohľadu účtovníctva, pokiaľ úroveň spotreby alebo čerpania zdrojov vo firme je nižšia ako zisk, tak kapitál firmy je navýšený týmto rozdielom medzi

ziskom a spotrebou. V prípade firiem, analógiou k spotrebe sú dividendy, a k vlastnému imaniu sa pripočítava nerozdelený zisk. Dôležitým dôsledkom vyčíslenia zisku vo firmách je určenie, čo sa môže rozdeliť ako dividendy.

V minulosti účtovníctvo nerobilo rozdiely medzi osobným majetkom investovaným do podnikania a obchodným kapitálom firmy, avšak postupom času sa zaviedlo rozlišovanie medzi celkovým majetkom a majetkom určeným na obchodné účely. Nástrojom na rozlišovanie medzi týmito dvoma druhmi kapitálu sa stal účet kapitálu alebo vlastného imania. V súlade s týmto pohľadom, sa začal podnik považovať za majetok, čo malo dôležité dôsledky pre oceňovanie kapitálu a zisku.

Z predchádzajúceho vyplýva, že medzi ekonómiou a účtovníctvom existujú podstatné rozdiely v spôsobe, akým ponímajú kapitál. Súvaha v účtovníctve zobrazuje „kapitál“ skôr z právneho ako z ekonomického hľadiska, pretože kapitál je považovaný za „záväzok“, na druhej strane v ekonómii sa kapitálom označuje majetok.

1.2.1.1 Uchovávanie podnikovej podstaty

Udržanie hodnoty kapitálu investorov a tým pádom vlastného imania firmy je štartovacím bodom, od ktorého sa odvíja regulácia a tvorba cenových úrovní firmy. Pri udržiavaní vlastného imania firmy sa vychádza z nasledovných faktov:

- a) ak sa má na konci obdobia uchovať aspoň rovnaké bohatstvo investorov resp. účtovnej jednotky, ktoré existovalo na začiatku daného obdobia, nemalo by sa rozdeliť, príp. spotrebovať viac, než je zisk dosiahnutý v tomto období,
- b) ak sa uvedená zásada nerešpektuje a dosiahnutý zisk sa rozdelí bez ohľadu na zachovanie kapitálu, dochádza k erózii majetkovej podstaty účtovnej jednotky,
- c) ak sa vzhľadom na zachovanie kapitálu rozdelí, či spotrebuje menej ako je dosiahnutý zisk za dané obdobie, dochádza k nárastu majetku účtovnej jednotky.

Z predchádzajúceho vyplýva, že za zisk sa považuje zvyšok, ktorý sa môže rozdeliť po tom, ako boli urobené opatrenia pre udržanie hodnoty kapitálu investorov. Problém nastáva pri definovaní pojmu „udržanie hodnoty kapitálu“. Na obsah tohto pojmu existuje viacero názorov, ktoré charakterizujeme nasledovne.

Uchovávanie nominálnej podstaty podniku

Tento pohľad na udržanie hodnoty kapitálu investorov sa využíva v účtovníctve, ktoré na oceňovanie využíva obstarávacie ceny. Cieľom je udržať výšku nominálnej hodnoty vlastného imania firmy nezmenenú. Zisk za účtovné obdobie vedie k zvýšeniu vlastného imania firmy za obdobie, v ktorom tento zisk vznikol. Ako už bolo povedané, pri určovaní výšky zisku firmy musí byť zaistené, že sa nezmení nominálna hodnota vlastného imania firmy. Keďže sa peňažná hodnota vlastného imania firmy zvýšila, toto navýšenie môže byť rozdelené, ale len do takej miery, aby výška vlastného imania firmy zostala nezmenená. Jednoducho povedané nominálna hodnota vlastného imania firmy pred, a po účtovnom období musí zostať rovnaká.

Uchovávanie podstaty podniku v jednotkách stálej kúpnej sily

Cieľom je udržiavať reálnu hodnotu kapitálu investorov sústavným aktualizovaním obstarávacej ceny majetku v súlade so zmenou v kúpnej sile peňazí. Úprava obstarávacích cien je ovplyvnená indexom maloobchodných cien. Tento pohľad na udržanie hodnoty vlastného imania firmy ukazuje akcionárom, ako ich spoločnosť počas účtovnej periódy „drží krok s infláciou“ určovaním zisku takým spôsobom, že do účtovníctva sa zahŕňajú aj zmeny spôsobené zmenami v cenových úrovniach, ktoré boli zapríčinené infláciou. Zachováva teda hodnotu kapitálu investorov z hľadiska peňažnej jednotky s konštantnou kúpnu silou.

Uchovávanie výrobnnej podstaty podniku

Predchádzajúci pohľad na udržanie kapitálu investorov sa pozerá na vlastné imanie firmy z uhlu pohľadu akcionárov ako vlastníkov firmy. Preto odráža vlastnícky koncept firmy, v ktorom zahŕňa tak zisk ako aj kapitál a hľadá vhodný spôsob oceňovania. Na rozdiel od predchádzajúceho sa tento pohľad pozerá na problém udržania kapitálu investorov z pohľadu spoločnosti ako takej. Hlavným cieľom je udržanie produkčnej kapacity firmy, pričom produkcia je braná ako hlavný ukazovateľ ziskovosti. Tento pohľad na udržanie kapitálu investorov tvrdí, že zisk je zvyšok po tom, ako boli urobené opatrenia pre nahradenie zdrojov spotrebovaných pri činnosti podniku. Z tohto pohľadu sa teda nedá hovoriť o zisku za určité účtovné obdobie, pokiaľ vlastné imanie firmy dané do

podnikania na začiatku účtovného obdobia nebolo udržané, resp. nahradené. Pri tomto prístupe sa používa princíp ocenenia na základe reprodukčnej obstarávacej ceny, pri ktorom je majetok oceňovaný sumou, ktorú by bolo potrebné vynaložiť na kúpu daného alebo podobného majetku v súčasnosti. Reprodukčná obstarávacia cena zahŕňa zmeny v cenách majetku potrebného pre firmu buď priamo, alebo použitím špecifických cenových indexov určených na meranie zmien v cenách podobného majetku.

Uchovávanie majetkovej podstaty podniku

Všetky doterajšie prístupy sa zaoberali udržaním kapitálu firmy za predpokladu, že firma pokračovala v činnosti. Cieľom tohto pohľadu na udržanie vlastného imania firmy je určiť hodnotu majetku v prípade, že sa výroba zastaví a je potrebné predat' majetok firmy. Uvedený prístup uvažuje s myšlienkou, že na udržanie kapitálu investorov by sa malo pozerat' z pohľadu realizovateľnej hodnoty majetku spoločnosti, t.j. majetok má takú cenu, za ktorú by ho bolo možné za normálnych podmienok predat' na trhu. Spôsob určenia zisku v tomto prípade musí zohľadniť zmeny v trhovej hodnote majetku patriaceho akcionárom. Na začiatku účtovného obdobia, majetok spoločnosti je ocenený hodnotou prislúchajúcou trhovej hodnote majetku, po odpočítaní nákladov na obchodovanie. Na konci účtovného obdobia sa robí rovnaké ocenenie majetku, ktorý vznikol obchodovaním pôvodného.

Tento prístup k udržaniu kapitálu je založený na teórii vlastníctva spoločnosti. Túto teóriu však vysvetľuje skôr v zmysle likvidačných, než z pohľadu obstarávacích cien majetku spoločnosti.

1.2.2 Zisk

„Súhrn majetku existujúceho v danom časovom intervale sa nazýva kapitál. Úžitok plynúci z tohto majetku počas daného časového obdobia sa nazýva zisk.“ (Fisher 1919)

Pojmy kapitálu a zisku sú vo veľmi blízkom vzťahu. Analógiu môžeme nájsť na príklade stromu a jeho ovocia - je to strom, čo prináša ovocie. No je to ovocie, čo sa konzumuje. Ak zničíme strom, nebude viac ovocia. Ak sa však o strom budeme starať, a dáme mu čo potrebuje, v budúcnosti prinesie ešte väčšiu úrodu.

Hodnotu zisku neurčuje hodnota kapitálu, avšak zisk je funkciou kapitálu:

Zdalo by sa ... že zisk musí byť odvodený z kapitálu; a v podstate to je pravda ... Zisk je odvodený z kapitálu, ale hodnota zisku nie je odvodená z hodnoty kapitálu. Naopak, hodnota kapitálu je odvodená z hodnoty zisku ... Pokým nevieme koľko zisku nám položka pravdepodobne prinesie, nemôžeme urobiť jej ocenenie. Je pravdou, že úroda pšenice závisí od pôdy, ale hodnota úrody už od hodnoty tejto pôdy nezáleží. Naproti tomu, hodnota pôdy závisí od jej úrodnosti. (Fisher 1969, p40)

Zisk často hrá hlavnú úlohu pri obchodných a osobných rozhodovaniach.

Obe, ekonomická aj účtovná teória sú blízko spojené a zaoberajú sa vzťahom medzi kapitálom a ziskom a jeho dôsledkami. Účtovníci a ekonómovia sa dohodli na množstve vzťahov medzi týmito dvoma pojmami, ale existuje mnoho rozdielov týkajúcich sa oceňovania kapitálu a zisku. Jedna z dohôd napríklad je, že len zisk môže byť použitý na spotrebu a pri určovaní zisku je dôležité udržiavať hodnotu kapitálu nezmenenú.

Základným cieľom ekonomických aktivít je uspokojovanie potrieb, z toho vyplýva aj definícia zisku a síce, že zisk je nadbytok použiteľný na spotrebu.

1.2.2.1 Ciele určovania zisku

Zisk ako miera efektívnosti

Zisk sa používa na meranie efektívnosti dvoma spôsobmi:

1) Celková efektívnosť podnikania je hodnotená podľa vytvoreného zisku. Preto zisk má tendenciu byť základnou normou, ktorou je meraná efektívnosť. Ale pri sústredení sa len na finančnú efektívnosť nastávajú udalosti, ktoré sú na škodu iným normám popisujúcim efektívnosť podnikania - napríklad efektívnosť podnikania ako sociálnej jednotky alebo efektívnosť pri vyvíjaní a používaní nových nápadov a postupov.

2) Akcionári hodnotia efektívnosť ich investícií podľa výstupného zisku. Teda alokácia investičných rezerv, výber portfólia, alebo operácie vo finančnom systéme závisia na zisku ako na norme, podľa ktorej sa dejú rozhodnutia.

Zisk ako návod pre budúce investície

Výber investičných projektov sa deje na základe odhadu budúceho cash - flow. V týchto odhadoch treba brať do úvahy aj risk a neistotu a minimalizovať ich. Všeobecne sa dá teda povedať, že súčasný zisk ovplyvňuje očakávania od budúcnosti a tým ovplyvňuje rozhodovanie manažérov aj v oblasti investícií.

Zisk ako indikátor efektívnosti manažérov

Manažment podniku je obzvlášť citlivý na zisk, ktorý je vyplácaný akcionárom, keďže efektívnosť manažérov ako tých, čo sú zodpovední za rozhodovanie, tak aj tých, čo sú zodpovední za správu zdrojov, je hodnotená práve týmto vyplácaným ziskom. Audítori teda hrajú kľúčovú úlohu pri zaisťovaní toho, že výkazy určené pre akcionárov odrážajú pravdivú skutočnosť o finančných výsledkoch firmy.

Zisk ako základ dane

Tendencia vlády brať značnú časť firemných ziskov vo forme daní znamená, že základ, z ktorého sa daň odvodzuje, je veľmi dôležitý pre akcionárov a manažérov. Aj napriek tomu, že daňová legislatíva priamo nedefinuje „zisk“, definuje čo je zdaniteľná časť a čo odpočítateľná položka zo zisku.

Zisk ako indikátor úveru schopnosti

Schopnosť firmy dostať úver závisí na jej momentálnom finančnom stave a predpokladoch o jej budúcich príjmoch. Z tohto dôvodu finančné inštitúcie a banky požadujú záruku firmy o jej schopnosti splácať úvery na základe budúceho zisku firmy.

Zisk ako sprievodca v dividendovej politike

Rozdiel medzi kapitálom a ziskom je hlavným problémom pri rozhodovaní, koľko môže byť rozdelené medzi akcionárov vo forme dividend. Boli stanovené pravidlá pre určenie koľko zisku možno rozdeliť z hľadiska ochrany záujmu investorov. Teda existuje pravidlo, podľa ktorého strata hodnoty obežného majetku by mohla byť aj dobrá, zatiaľ čo pri určovaní podielu rozdeliteľného zisku nie je žiadny dôvod, aby sa za dobré pokladala aj strata hodnoty dlhodobého majetku.

V súčasnosti dividendová politika smeruje k stanovovaniu podielu z aktuálneho zisku, ktorý by mal byť nerozdelený a podielu určenému na rozdelenie. Je to preto, lebo spoločnosti očakávajú, že budú časť svojich investičných potrieb financovať z nerozdeleného zisku.

1.2.2.2 Konceptie zisku pre finančné výkazníctvo

Použitie rôznych oceňovacích základní pre ocenenia majetku a meranie zisku ponúka množstvo alternatívnych možností pri tvorbe finančných výkazov. V tejto časti preskúmame dôsledky tvorby finančných výkazov na základe rôznych oceňovacích základní spomínaných v úvode. Sú to obstarávacia cena, súčasná hodnota, súčasná kúpna sila, bežná reprodukčná obstarávacia cena, bežná čistá realizovateľná hodnota, aktuálna účtovná hodnota.

Dva kritériá - užitočnosť a uskutočniteľnosť sú veľmi dôležité v tomto pohľade. Správcovský koncept finančného výkazníctva je stotožňovaný s účtovníctvom založeným na obstarávacích cenách. Tento koncept sa zameriava na ochranu majetku, namiesto prezentovania meraní, užitočných pre rozhodovací proces. Finančné výkazy by mala sprevádzať nejaká ochrana proti zneužitiu majetku manažmentom, ale takisto by mali poskytovať správy pre akcionárov ukazujúce efektívnosť s akou bol tento majetok použitý. Tieto informácie sú dôležité pre rozhodovanie investorov a akcionárov. Je

zjavné, že pri stanovovaní kritéria „podstatnosti“ informačnej hodnoty pre užívateľa, oceňovanie na základe obstarávacích cien nevyhovuje. Uskutočiteľnosť zahŕňa také aspekty oceňovania ako sú objektivita a ľahká pochopiteľnosť.

Nanešťastie výber účtovných oceňovacích základní na základe dvoch kritérií užitočnosti a uskutočiteľnosti nespočíva na jednoduchej množine rozhodovacích pravidiel typu prijať/odmietnuť. Do istej miery každá oceňovacia základňa súčasne dosahuje obe kritéria, každé z nich však v rôznej miere dokonalosti. Napríklad oceňovacia základňa, ktorá dosahuje vynikajúce výsledky v užitočnosti, nemusí dosahovať uspokojivé výsledky v uskutočiteľnosti.

1.2.3 Zhrnutie

Cieľom tejto časti bolo preskúmať dôsledky pojmov - kapitál, hodnota, zisk pre finančné výkazníctvo. Pojmu kapitál môžu byť priradené dva významy:

- 1) Všetok majetok spoločnosti, ktorý vytvára zisk.
- 2) Môžeme sa naň pozerat' aj ako na investície akcionárov do firmy, z ktorých očakávajú zisk vo forme dividend.

Investori sa nezaujímajú len o vzájomnú závislosť medzi hodnotou ich akcií a hodnotou majetku firmy, ale takisto aj o udržiavanie hodnoty tohto kapitálu. Hodnota kapitálu a určovanie zisku sú takisto vzájomne závislé v tom zmysle, že zisk je rozdiel v hodnote kapitálu na začiatku a na konci nejakého časového úseku. Preto hlavným cieľom pri periodickom určovaní zisku je udržanie kapitálu.

Pri použití rôznych oceňovacích konceptov na určenie hodnoty majetku vzniká viacero problémov. Vzájomná kombinácia rôznych spôsobov udržania kapitálu a oceňovania majetku je centrom množstva polemík vo finančnom výkazníctve. Problém výberu správneho rámca pre finančné výkazníctvo vyžaduje vyhodnotenie rôznych účtovných oceňovacích systémov s ohľadom na užitočnosť a uskutočniteľnosť.

1.3 Účtovný a ekonomický pohľad na zisk a hodnotu

1.3.1 Účtovný pohľad

Účtovný pohľad na zisk a hodnotu ovplyvnili najmä nasledovné oceňovacie princípy:

- princíp oceňovania v obstarávacích cenách
- princíp oceňovania v reprodukčných obstarávacích cenách
- princíp oceňovania v čistých realizovateľných cenách

V posledných rokoch však čelia tvrdej kritike, ktorá poukazuje na obmedzovanie užitočnosti účtovných výkazov vychádzajúcich z týchto princíпов v rozhodovacích procesoch.

1.3.1.1 Princíp oceňovania v obstarávacích cenách

Pri použití obstarávacích cien sa majetok podniku oceňuje sumou výdavkov vynaložených na neho v čase jeho obstarania.

Prednosti použitia ocenenia v obstarávacích cenách:

- objektivita, preukázateľnosť a dokladová overiteľnosť účtovných informácií,
- zabezpečenie uchovania nominálnej výšky peňažnej majetkovej podstaty podniku,
- poskytnutie spoľahlivejších údajov pre potreby vlastníkov, vnútornej kontroly, daňových orgánov a audítorov.

Oceňovanie v obstarávacích cenách je možné považovať za objektívne a v súlade so zásadou verného a pravdivého zobrazenia iba pri splnení určitých podmienok, a to najmä tej, že trhové ceny majetku sa v priebehu doby nemenia a kúpna sila používanej peňažnej jednotky je stála.

Nedostatky použitia ocenenia v obstarávacích cenách.:

- absencia zohľadnenia zmien trhových cien konkrétneho majetku,
- absencia zmien v kúpnej sile používanej peňažnej jednotky,
- nedostatočné zohľadnenie budúcich podmienok a faktorov, ktoré budú na činnosť účtovnej jednotky pôsobiť,

Dôsledky princípu oceňovania v obstarávacích cenách

Metóda oceňovania obstarávacími cenami skresľuje vykazovanú hodnotu zisku v prípade, že sa mení hodnota peňazí. Toto skresľovanie pramení z rozdielu medzi minulou a súčasnou cenou, ktorý je funkciou času medzi nadobudnutím a využitím majetku, ktorý je zapojený do procesu vytvárania pravidelných výnosov. Pre také položky, ako sú napríklad mzdy alebo iné bežné náklady môže byť tento rozdiel veľmi malý, ale pre také ako napríklad zásoby alebo dlhodobý majetok môže byť podstatný rozdiel medzi nadobúdacou a súčasnou hodnotou. Za predpokladu že ceny rastú, obstarávacie ceny nemusia súvisieť so súčasnými cenami, čo má za následok, že zisk je nadhodnotený. Nemeniaca sa hodnota majetku v súvahe je v kontraste s prehnane optimistickým vyčíslením zisku vo výkaze ziskov a strát. Metóda oceňovania obstarávacími cenami je obzvlášť problematická v obdobiach inflácie, keď sa v účtovníctve narába s peňažnými jednotkami s rôznou kúpnu silou ako keby mali rovnakú hodnotu. Takéto výpočty sú nesprávne, pretože zahŕňajú sčítovanie hodnoty majetku vyjadreného v rôznych jednotkách. Najväčšou nevýhodou oceňovania založeného na obstarávacích cenách je teda to, že ocenenie na základe obstarávacích cien sa počas obdobia, keď sa mení kúpna sila peňazí, nemení.

Príklad 1

Firma postavila budovu s nákladmi 100 000 CU. O 10 rokov bola postavená podobná budova s nákladmi 200 000 CU. V súlade s účtovaním podľa obstarávacích cien, boli tieto 2 položky v súvahe sčítané a výsledkom boli celkové obstarávacie ceny 300 000 CU. Nová budova nie je dva razy väčšia, a preto neboli potrebné dvojnásobné náklady na jej postavenie oproti prvej. Dávať dokopy peňažné jednotky predstavujúce rôznu kúpnu silu, je ako sčítovať milimetre, metre a kilometre bez premenenia na spoločnú jednotku. Pozrime sa aký by bol dôsledok takejto aritmetiky pri odpisovaní hodnoty týchto budov. Ak budeme predpokladať, že budovy sú v podstate identické, ročná sadzba 5 - percentných odpisov by bola 5 000 CU pre prvú budovu 10 000 CU pre druhú.

Preto môžeme povedať že v prípade, že pri určovaní hodnoty celkového majetku postupujeme tak, že sčítame obstarávacie ceny majetku, ktorý bol zakúpený v rôznych časoch (bez zohľadnenia inflácie), dostávame výsledky neodrážajúce verne skutočnosť.

Hlavnou výhodou, ktorá je pripisovaná oceňovaniu podľa obstarávacích cien je, že je overiteľné. Správcovský prístup k teórii finančného výkazníctva je hlavným faktorom, ktorý podporuje túto metódu oceňovania. Dalo by sa však namietat, že ak to, čo účtovníci hľadajú, je objektivnosť, mali by sa obmedziť na rátanie hotovosti, pretože to je v skutočnosti jediné aktívum, ktorého objektivnosť je možná. Ako náhle sa účtovníci začnú zaoberať iným než hotovosťou, prichádzajú do styku so subjektívnymi faktormi. Napríklad existuje veľa rôznych spôsobov pre oceňovanie zásob, odpisovanie, rozdeľovanie režijných nákladov a preto „skutočná“ objektivnosť pri oceňovaní podľa obstarávacích cien nie je možná.

1.3.1.2 Princíp oceňovania v reprodukčných obstarávacích cenách a realizovateľných cenách

- a) *princíp reprodukčnej obstarávacej ceny* – vychádza sa zo sumy, ktorú by bolo treba v súčasnosti zaplatiť za nový majetok rovnakého alebo podobného charakteru,
- b) *princíp realizovateľnej ceny* – majetok sa oceňuje peňažnou sumou, ktorú by bolo možné získať jeho predajom za normálnych podmienok na trhu.

Základným znakom účtovníctva založenom na vyššie uvedených oceňovacích princípoch je reakcia na trhové podmienky, t.j. na skutočnosť, že trhové podmienky sa v priebehu času menia.

Hlavná pozornosť sa zameriava na nepeňažný majetok, a to:

- majetok hmotného charakteru - tie položky majetku, ktoré sú samostatne zistiteľné (hmotný dlhodobý majetok a zásoby),
- finančný majetok - najmä finančné investície

Prednosti použitia:

- zachytenie zmien z pohybu trhových cien v čase týchto zmien
- reálnejšie vyčíslenie aktív a pasív,

- reálnejšie vyčíslenie nákladov a výnosov,
- zistenie zachovania majetkovej podstaty účtovnej jednotky,
- zistenie reálneho výsledku hospodárenia.

Nedostatky použitia:

- menšia preukázateľnosť a dokladová overiteľnosť,
- problém s určením sumy nevyhnutnej na zachovanie majetkovej podstaty účtovnej jednotky v prípade podstatnej zmeny v zložení majetku na konci účtovného obdobia v porovnaní s jeho začiatkom,
- vo svojej čistej podobe sa nezisťujú vplyvy zmien kúpnej sily peňazí.

Dôsledky oceňovania v reprodukčných obstarávacích a realizovateľných cenách

V súlade s realizačným princípom účtovníci nevykážu resp. nezaúčtujú zmeny v hodnote majetku pokiaľ sa nepreukázali na základe uskutočnenia nejakej transakcie. Nárast účtovnej hodnoty, ktorý ovplyvňuje výšku zisku, sa zaúčtuje až po vzniku nároku vymožitelného na základe zákona.

Bolo už naznačené, že sú 2 hlavné dôvody, ktoré podporujú vykazovanie zisku pri realizácii a nie pri náraste hodnoty. Prvým je, že predaj ponúka objektívne meranie zmeny hodnoty a druhý je, že predaj je všeobecne považovaný za najviac rozhodujúcu a podstatnú udalosť v obchodnej činnosti firmy a je štartovacím bodom reťazca jej obchodných aktivít. Pri zameriavaní sa na zrealizovaný zisk a ignorovaní nezrealizovaného zisku realizačný princíp môže však viesť k mylným výsledkom, o čom nám svedčí aj nasledujúci príklad, kde si ukážeme že zmena ocenenia sa uskutoční až po realizácii, teda speňažení príslušného majetku.

Príklad 2

Máme dvoch investorov, pričom obaja majú 1000 CU na investovanie. Obaja investujú 1000 CU do akcií Firmy 1. Hodnota akcií Firmy 1 sa na konci účtovného obdobia zdvojnásobila.

V posledný deň účtovného obdobia predá prvý investor svoje akcie za 2000 CU a investuje peniaze do Firmy 2. Tento investor má teda 2000 CU vo Firme 2 a druhý má akcie Firmy 1 v hodnote 2000 CU. Obaja majú rovnaké „bohatstvo“, ale v zmysle realizačného princípu investor, ktorý predal svoje akcie, môže vykázať zisk 1000 CU. Naproti tomu investor, ktorý so si akcie ponechal, nevykazuje z titulu zvýšenia ich hodnoty na trhu žiaden zisk.

1.3.2 Ekonomický pohľad

Správne ocenenie je základom pre všetky ďalšie rozhodovacie kroky v biznise. Rozhodnutia o rozpočte kapitálových výdavkov si vyžadujú predpovede o súčasnej hodnote budúcich peňažných tokov pochádzajúcich z týchto investičných projektov. Investície môžeme pokladať za výmenu krátkodobého majetku, konkrétne peňazí a peňažných ekvivalentov, za prúd budúcich dividend alebo prírastkov v hodnote akcií.

V tejto analýze je majetok oceňovaný na základe diskontovaného budúceho čistého príjmu. Hodnota podniku pre akcionára sa vyráta takým spôsobom, aby bolo možné čo najjednoduchším spôsobom spraviť také investičné rozhodnutie, ktoré prinesie najvyšší zisk.

V ekonómii je hodnota kapitálu odvodená od hodnoty zisku. Ekonomické poňatie zisku zodpovedá Hickovskej definícii zisku ako množstva, ktoré človek môže za daný čas spotrebovať a na konci bude na tom rovnako dobre ako na začiatku. Toto poňatie zisku bolo použité Alexandrom, ktorý definoval zisk firmy ako množstvo, ktoré firma môže rozdeliť akcionárom a na konci roku bude na tom tak isto ako na začiatku. Zisk je meraný porovnávaním hodnoty firmy v dvoch časových bodoch vyjadrenej pomocou súčasnej hodnoty očakávaného budúceho čistého príjmu v každom z týchto dvoch bodov.

Ekonomické poňatie zisku považuje majetok všetkých druhov za zdroj očakávaných budúcich peňažných tokov pochádzajúcich z tohto majetku a smerujúcich do firmy. Hlavný problém je v porovnaní hodnoty budúceho čistého výnosu očakávaného v počiatočnom bode a v koncovom bode účtovného obdobia. Rozdiel predstavuje zisk, ktorý môže byť spotrebovaný v zmysle hicksovského kritéria. Hicks samotný však zistil nasledovný problém spojený s určovaním zisku podľa tohto kritéria:

Na začiatku týždňa jednotlivec vlastní zásobu spotrebných tovarov a očakáva za tovary tržby, ktoré mu v budúcnosti umožnia získať ďalšie spotrebné tovary. Nazvime toto Perspektíva I. Na konci týždňa vie, že jeden týždeň z Perspektívy I uplynul. Má pred sebou novú perspektívu, nazvime ju Perspektíva II, ktorej prvý týždeň je druhým týždňom Perspektívy I. Keby Perspektíva II bola k dispozícii v prvý pondelok, jednotlivec by sa mohol medzi touto perspektívou a Perspektívou I rozhodnúť. Podobne, ak by v druhý pondelok bola k dispozícii Perspektíva I, tiež by sa mohol medzi nimi rozhodnúť. Ale pýtať sa či si vyberie Perspektívu I tak, ako sa javí v prvý pondelok alebo Perspektívu II tak ako sa javí v druhý pondelok je nezmyselné, nikdy si nebude môcť medzi nimi vybrať.

Hicks tu predložil dôležitú námietku týkajúcu sa problému merania podľa jeho kritéria. pretože na stanovenie, koľko možno minúť, je potrebné určiť a porovnať stav podľa Perspektívy I so stavom podľa Perspektívy II. No tieto možnosti nie sú porovnateľné, lebo existujú v rozličných časoch.

Ekonomický koncept zisku založený na Hicksovom kritériu je len odhadom, pretože pri rozhodovaní sa „koľko môže byť minuté“ musí byť Perspektíva II odhadovaná z hľadiska Perspektívy I. Vzhľadom na tento problém sa vyvinuli 2 koncepty ekonomického zisku. Prvý koncept sa nazýva ex ante zisk a porovnáva Perspektívu II s Perspektívou I z časového hľadiska Perspektívy I. Druhý koncept sa nazýva ex post zisk a porovnáva Perspektívu II s Perspektívou I z časového hľadiska Perspektívy II. Ani jeden koncept nerieši základný problém ktorý Hicks načrtol, a síce že nikto nemôže porovnávať možnosti, ktoré nie sú k dispozícii v rovnakom čase. Takéto porovnanie je však potrebné pri určení veľkosti zisku. Napriek tomuto problému sa zisk ex ante a zisk ex post stali centrálnymi konceptmi v teórii ekonomického zisku.

Je potrebné mať vždy na pamäti, že oba zisky ex ante a aj ex post sú založené na odhade očakávaných budúcich čistých výnosov v rámci Perspektív I a II. Určenie zisku je teda neoddeliteľné od oceňovania majetku, pretože majetok je oceňovaný pomocou súčasnej hodnoty budúcich čistých výnosov spojených s ich použitím vo firme. Oceňovanie zisku aj kapitálu v ekonomike je teda založené na prognózach.

1.3.2.1 Odhad ex ante zisku

Podstatu ex ante zisku načrtáva nasledujúci príklad:

Príklad 3

Pri hľadaní maximálneho zhodnotenia finančných prostriedkov ich Firma 3 plánuje investovať do nákupu majetku, od ktorých 1. januára 20X0 očakáva, že prinesú nasledujúce budúce čisté výnosy:

rok	množstvo
	CU
20X0	10 000
20X1	10 000
20X2	10 000
20X3	10 000

Tento tok očakávaných budúcich čistých výnosov reprezentuje návratnosť investície vo výške 10 %.

Následne môže byť vyrátaná súčasná hodnota budúceho čistého výnosu znížená o 10 %:

rok	očakávaný čistý výnos na konci roku CU	súčasná hodnota k 1.1.20X0 CU
20X0	10 000	$10\,000/1.10 = 9\,091$
20X1	10 000	$10\,000/(1.1)^2 = 8\,264$
20X2	10 000	$10\,000/(1.1)^3 = 7\,513$
20X3	10 000	$10\,000/(1.1)^4 = \underline{6\,831}$

súčasná hodnota očakávaného čistého výnosu k 1.1.20X0 31 699

Keďže súčasná hodnota očakávaného budúceho čistého výnosu spojeného s nákupom spomínaného majetku je 31 699 CU, Firma 3 nebude ochotná zaplatiť za neho viac ako túto sumu. Môžeme teda povedať, že ekonomická hodnota tohto majetku k 1.1.20X0 je 31 699 CU.

Súčasná hodnota očakávaných budúcich čistých výnosov k 1.1.20X1 sa vyráta nasledovne:

	CU
hotovosť obdržaná na konci roku 20X0	10 000
súčasná hodnota budúceho čistého výnosu:	
koniec roku 20X1	9 091
koniec roku 20X2	8 264
koniec roku 20X3	<u>7 513</u>
súčasná hodnota majetku vyjadrená pomocou súčasných a očakávaných budúcich čistých výnosov k 1.1.20X1	34 868

Dve ocenenia súčasnej hodnoty týchto aktív nám umožňujú vyrátať ex ante zisk nasledovne:

		CU
súčasná hodnota majetku k 1.1	20X1	34 868
	20X0	31 699
ex ante zisk za rok	20X0	3 169

Poznamenávam, že pretože zisk 3 169 CU reprezentuje očakávaný nárast v hodnote majetku počas roka, ak je daná očakávaná návratnosť investícií vo výške 10 %, taktiež reprezentuje 10 % - tnú počiatočnú hodnotu majetku odhadnutú k 1.1.20X0 sumou 31 699 CU.

1.3.2.2 Odhad ex post zisku

V predchádzajúcom príklade zisk za rok 20X0 bol vypočítaný na základe toho, že očakávaný budúci čistý výnos zostane rovnaký, ako ten na začiatku roka. Za tejto podmienky ex ante a ex post zisk by boli rovnaké.

Avšak ak sa súčasná hodnota očakávaného budúceho čistého výnosu na konci roka 20X0 bude akokoľvek líšiť od súčasnej hodnoty očakávaného výnosu na začiatku roka, tak ex post zisk bude iný ako ex ante zisk. Ex ante zisk zodpovedá odhadovanému zisku odvodeného z časovej perspektívy na začiatku roka a ex post zisk zodpovedá odhadovanému zisku odvodeného z časovej perspektívy na konci roka.

Príklad 4

Predpokladajme, že upravené odhady súčasnej hodnoty budúcich čistých výnosov k 1.1.20X1 sú nasledovné (odhady k 1.1.20X0 sú v zátvorkách):

rok	očakávané čisté výnosy na konci roku posudzované k 1.1.20X1		súčasná hodnota očakávaných výnosov posudzovaná k 1.1.20X1		
	CU	CU	CU	CU	CU
20X0	10 000	(10 000)	10 000		(9 091)
20X1	9 000	(10 000)	8 182	(9 000/1.1)	(8 264)
20X2	9 000	(10 000)	7 438	(9 000/(1.1) ²)	(7 513)
20X3	9 000	(10 000)	6 762	(9 000/(1.1) ³)	(6 831)
súčasná hodnota očakávaných budúcich čistých výnosov k 1.1 20X1			32 382		(31 699)

Ex post zisk pre rok 20X0 založený na revidovaných odhadoch stanovených k 1.1.20X1 je nasledovný:

		CU
odhadovaná súčasná hodnota aktív k 1.1	20X1	32 382
	20X0	31 699
ex post zisk za rok	20X0	683

Ex post zisk pre rok 20X0 je vytvorený z nasledujúcich zložiek:

	CU
ex ante zisk	3 169
ex post úprava	<u>2 486</u>
ex post zisk	683

1.3.2.3 Subjektívna povaha ekonomického zisku

Metóda oceňovania čistou súčasnou hodnotou nám prezentuje problémy s určovaním zisku vo viacerých smeroch. Presnosť merania závisí na stupni presnosti, s akou predpovede o očakávaných budúcich finančných tokoch boli robené. V ideálnom prípade by sa čisté budúce finančné toky mali dať odhadnúť s malou odchýlkou, rovnako ako časový profil týchto budúcich finančných tokov.

Koncept čistej súčasnej hodnoty taktiež požaduje, aby diskontná sadzba použitá pri prepočítavaní budúcich finančných tokov na ich súčasnou hodnotu presne odrážala časovú hodnotu peňazí. Ak počas časového obdobia, za ktoré sa bude majetok používať, budú úrokové miery fluktuovať, súčasná hodnota majetku bude skreslená, lebo nebola použitá správna diskontná sadzba.

Kvôli neistote v oblasti oceňovania firmy, nie je úlohou účtovníkov oceňovať firmu pre akcionárov a investorov. Naopak je na investoroch, aby určili hodnotu firmy a aby znášali riziko spojené s týmto ocenením. Úlohou účtovníkov je dodať informácie potrebné na tento účel. Užitočnosť a významnosť informácií poskytovaných vo finančných výkazoch je v tom, s akou efektívnosťou dovoľujú investorom vytvárať ocenenia na požadovanom stupni presnosti. Vzhľadom k neistote, úplná presnosť nemôže byť nikdy garantovaná, ale informácie o minulej a súčasnej výkonnosti môžu byť použité ako základ pri vyvíjaní odhadov o pravdepodobnom budúcom smerovaní firmy. Investori by mali používať poskytované informácie pri vytváraní vlastných odhadov budúceho čistého výnosu a zobrať do úvahy stupeň neistoty zahrnutý v ich odhadoch, na základe

ktorého mali by znížiť odhadnuté čisté výnosy vhodnou diskontnou sadzbou, aby dospeli k oceneniu firmy. Takéto ocenenie bude obsahovať vysoký stupeň subjektivity, pretože použitá diskontná sadzba sa bude medzi jednotlivými ľuďmi líšiť v závislosti od ich preferencií rizík. Pre tieto dôvody koncept ekonomického zisku má nízku použiteľnosť pri praktických problémoch finančného výkazníctva.

Avšak má použitie pri zameriavaní našej pozornosti na také aspekty finančného výkazníctva, ktoré budú v záujme investorov, a na problémy vyžadujúce si pozornosť, ako napríklad budúce finančné toky a ich riziká.

1.3.3 Zhrnutie

Tradičné účtovné koncepty zisku a hodnoty majú iba ohraničenú užitočnosť pri rozhodovacích procesoch, kvôli obmedzeniam obsiahnutým v dohodách o obstarávacích cenách. Za prítomnosti inflácie, konzervatívne hodnoty majetku v súvahe sú v kontraste s príliš optimistickými hodnotami zisku vo výkaze ziskov a strát. Zmeny v hodnote majetku spoločnosti nie sú zaznamenávané v tom okamihu v akom nastanú a merania hodnoty zisku sú viac - menej odtrhnuté od reality.

Za podmienky istoty ekonomický zisk poskytuje ideálny koncept pre účely finančného výkazníctva. Hodnota firemných budúcich čistých výnosov môže byť zobrazená do úvahy a tým pádom poskytnúť investorom základ pri rozhodovacích procesoch.

Prítomnosť neistoty, (ktorá je všeobecným pravidlom), bráni použitiu ekonomického zisku najmä kvôli jeho subjektívnemu charakteru. Budúce finančné toky a úrokové miery sa nedajú s určitosťou odhadnúť. Kvôli týmto dôvodom, účtovníci sa nepokúšajú určovať hodnotu firmy. Namiesto toho, finančné výkazy zobrazujú vývoj firmy v minulosti a od investorov sa vyžaduje aby si z dostupných informácií spravili vlastné ocenenie firmy.

Napriek týmto praktickým obmedzeniam, dôležitosť ekonomického konceptu zisku a hodnoty spočíva v dôraze, ktorý sa kladie skôr na hodnotu a zmeny v hodnote, než na obstarávacie ceny.

Naviac zdôrazňuje ohraničenosť účtovných konvencií ako napríklad realizačný princíp, pre potreby finančného výkazníctva a zdôrazňuje dôležitosť udržania kapitálu pri meraní zisku.

2. Otázky oceňovania obsiahnuté v zákone o účtovníctve pre Slovenskú republiku

Zákon o účtovníctve je v Slovenskej republike základnou právnou normou v oblasti vedenia účtovníctva. Jednou zo základných oblastí, ktorej venuje značnú pozornosť, je oceňovanie majetku a záväzkov. Ako už bolo povedané, oceňovaním sa rozumie spôsob vyjadrovania jednotlivých súčastí majetku a záväzkov v peňažných jednotkách a hrá dôležitú úlohu pri účtovaní o jednotlivých zmenách majetku a záväzkov počas účtovného obdobia, ako aj pri vykazovaní stavu majetku, záväzkov a vlastného imania a zisťovaní výsledku hospodárenia. Jednoducho povedané, oceňovanie je priradovanie finančnej čiastky skutočnosti, o ktorej sa účtuje.

Prvým zákonom o účtovníctve, ktorý bol prijatý 12.12.1991, boli ustanovené spôsoby oceňovania, ktoré vychádzali z oceňovacej základne obstarávacích cien bez následného precenenia na reálnu hodnotu. Od 1.1.2003 vstúpil do platnosti nový zákon o účtovníctve a v oblasti oceňovania priniesol značné zmeny v rámci medzinárodných účtovných štandardov IFRS. Úpravy týkajúce sa oceňovania sa nachádzajú § 24 – § 28, a na niektoré z nich sa teraz bližšie pozrieme.

2.1 Stanovenie dňa ocenenia

V zákone o účtovníctve sa ustanovuje povinnosť oceňovať majetok a záväzky ku dňu ocenenia, pričom deň ocenenia sa vymedzuje nasledovne:

- deň uskutočnenia účtovného prípadu (oceňuje sa spôsobmi podľa §25)
- deň ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka (oceňuje sa spôsobom podľa §27)
- iný deň v priebehu účtovného obdobia, ak to vyžaduje osobitný predpis (oceňuje sa spôsobom podľa §27)

2.2 Oceňovanie ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu

Spôsoby oceňovania ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu podľa §25 zákona o účtovníctve:

- obstarávacou cenou – touto cenou sa oceňujú
 - a) hmotný majetok, s výnimkou toho, ktorý bol vytvorený vlastnou činnosťou,
 - b) zásoby, s výnimkou tých vytvorených vlastnou činnosťou,
 - c) podiely na vlastnom imaní obchodných spoločností, cenné papiere a deriváty,
 - d) nehmotný majetok s výnimkou toho, ktorý bol vytvorený vlastnou činnosťou,
 - e) záväzky pri ich prevzatí,
- vlastnými nákladmi
 - a) zásoby vytvorené vlastnou činnosťou,
 - b) hmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou,
 - c) nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou,
- menovitou hodnotou
 - a) peňažné prostriedky a ceniny,
 - b) pohľadávky pri ich vzniku,
 - c) záväzky pri ich vzniku,
- reprodukčnou obstarávacou cenou
 - a) majetok v prípade bezodplatného nadobudnutia,
 - b) nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou, ak sú vlastné náklady vyššie ako reprodukčná obstarávacia cena
 - c) majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania,
 - d) nehmotný a hmotný majetok doteraz nezachytený v účtovníctve.

Pri zásobách vedených na sklade alebo cenných papieroch, pokiaľ ide o rovnaký druh, zákon umožňuje ocenenie ich úbytku aj cenou zistenou váženým aritmetický priemerom alebo spôsobom FIFO, nie však LIFO.

Zákonom stanovené vymedzenia jednotlivých pojmov v oblasti oceňovania:

- obstarávacou cenou je cena, za ktorú sa majetok obstaral a náklady súvisiace s jeho obstaraním,

- reprodukčnou obstarávacou cenou je cena, za ktorú by sa majetok obstaral v čase keď sa o ňom účtuje
- vlastnými nákladmi
 - a) pri zásobách vytvorených vlastnou činnosťou sú to priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť,
 - b) pri hmotnom majetku okrem zásob a pri nehmotnom okrem pohľadávok sú to priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť,
- menovitou hodnotou je cena, ktorá je uvedená na peňažných prostriedkoch a ceninách alebo suma, na ktorú pohľadávka alebo záväzok znie.

Ako z uvedeného vyplýva, ocenenie ku dňu účtovného prípadu sa uskutočňuje predovšetkým v obstarávacích cenách.

2.3 Zásada opatrnosti

Zásada opatrnosti je v zákone zohľadnená ustanovením, ktoré vyžaduje aby účtovná jednotka ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, zohľadnila predpokladané riziká a straty, ktoré sa týkajú majetku a záväzkov. Zníženie hodnoty sa musí zohľadniť vždy, bez ohľadu na to, či výsledkom hospodárenia je zisk alebo strata.

Predpokladané riziká, straty, a zníženia hodnoty, ktoré sa týkajú majetku a záväzkov, sa vyjadrujú prostredníctvom rezerv, opravných položiek a odpisov, pričom v zákone sú presne vymedzené:

- rezervy sú záväzky s neurčitým časovým vymedzením alebo výškou
- opravné položky sa vytvárajú pri prechodnom znížení hodnoty majetku
- odpisy predstavujú trvalé zníženie hodnoty majetku

Zásada opatrnosti sa prejavuje aj v tom, že ak sa pri inventúre zistí, že predajná cena zásob znížená o náklady spojené s predajom je nižšia ako ich cena v účtovníctve, zásoby sa ocenia touto nižšou cenou. Alebo ak sa zistí že suma záväzkov je iná ako ich výška v účtovníctve, záväzky sa uvedú vo vyššom účtovnom ocenení.

2.4 Spôsoby oceňovania ku dňu ku ktorému sa zostavuje

účtovná závierka

Problematike oceňovania ku dňu ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sa zákon o účtovníctve venuje na viacerých miestach od §25 ods. 2, cez s ním súvisiace ustanovenia v §26 ods. 3 až po §27.

V §27 zákona o účtovníctve sa ustanovuje ocenenie ku dňu účtovnej závierky, prípadne k inému dňu v priebehu účtovného obdobia nasledovne:

- a) cenné papiere sa oceňujú trhovou cenou alebo kvalifikovaným odhadom, s výnimkou cenných papierov držaných do splatnosti a cenných papierov obstaraných v primárnych emisiách neurčených na obchodovanie, podielov na vlastnom imaní spoločnosti a cenných papierov emitovaných účtovnou jednotkou,
- b) deriváty sa oceňujú trhovou cenou alebo kvalifikovaným odhadom
- c) finančné umiestnenie a technické rezervy poisťovní a zaistovní sa oceňujú trhovou cenou, kvalifikovaným odhadom alebo posudkom znalca

Do zákona o účtovníctve sa tak po prvýkrát dostáva ocenenie reálnou hodnotou, ktorú uvedený zákon presne špecifikuje

2.4.1 Vymedzenie pojmu reálna hodnota

Pod pojmom reálna hodnota v účtovníctve rozumieme

- a) trhovú cenu
- b) ocenenie kvalifikovaným odhadom alebo posudkom znalca, prípade, že trhovú cenu nie je k dispozícii alebo správne nevyjadruje reálnu hodnotu
- c) ocenenie ustanovené podľa osobitého predpisu, ak nemožno postupovať podľa uvedených postupov

Na prvom mieste je uvedená trhovú cenu, ktorá by mala reálnu hodnotu. Ani táto však nemusí byť vždy uznaná za reálnu hodnotu, najmä pokiaľ sa jedná o mladý, prípadne malý trh.

Za trhovú cenu sa v zmysle zákona považuje cena, ktorá je vyhlásená na tuzemskej alebo zahraničnej burze alebo na inom verejnom trhu a to najneskôr v deň ocenenia.

Vymedzenie trhovej ceny:

- vedenie majetku na tuzemskej burze – trhovou cenou je záverečná cena vyhlásená v pracovný deň, ku ktorému sa ocenenie vykonáva
- ak sa majetok vedie na tuzemskej burze a je kótovaný aj na zahraničných burzách, trhovú cenu je najvyššia zo záverečných cien, ktoré sa na týchto burzách dosiahli v pracovný deň, ku ktorému sa ocenenie vykonáva
- ak ku dňu ocenenia uvedené trhy nepracujú, použije sa cena vyhlásená na nich v pracovný deň, ktorý bezprostredne dňu ocenenia predchádza

V prípade, že nemožno trhovú cenu spoľahlivo určiť, použije sa kvalifikovaný odhad, ktorý je definovaný ako súhrn všetkých budúcich výdavkov alebo príjmov pri použití najčastejšie sa vyskytujúcej úrokovej miery pre podobný nástroj emitenta s podobným ohodnotením.

2.4.2 Iné spôsoby ocenenia

Pri finančnom majetku a záväzkoch, ktoré sa podľa zákona o účtovníctve neocenia reálnou hodnotou, sa postupuje takto:

- pri cenných papieroch držaných do splatnosti a cenných papieroch obstaraných v primárnych emisiách neurčených na obchodovanie sa ich ocenenie odo dňa vyrovnania nákupu do dňa ich splatnosti postupne zvyšuje o úrokové výnosy
- podiel na vlastnom imaní v obchodných spoločnostiach sa môže oceniť metódou vlastného imania. Ak ju účtovná jednotka použije, je povinná použiť ju na ocenenie všetkých takýchto podielov
- pri cenných papieroch emitovaných účtovnou jednotkou sa ich ocenenie odo dňa vyrovnania emisie do dňa splatnosti postupne zvyšuje o úrokové náklady na emitované cenné papiere

Opatrenia Ministerstva financií SR o postupoch účtovania upravujú oceňovanie v oblasti vedenia účtovníctva pre podnikateľov účtujúcich v systéme podvojného účtovníctva, banky, poisťovne a zaistovne. Bližšie sa pozrieme na úpravy pre podnikateľov.

2.5 Súčasná úprava oceňovania v oblasti vedenia účtovníctva pre podnikateľov účtujúcich v systéme podvojného účtovníctva

2.5.1 Oceňovanie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku

Dlhodobý majetok a jeho technické zhodnotenie ocenené obstarávacou cenou, reprodukčnou obstarávacou cenou alebo vlastnými nákladmi sa účtuje na príslušných účtoch majetku a oceňuje sa podľa spôsobu akým sa nadobudol nasledovne:

- nadobudnutý kúpou – obstarávacou cenou
- vytvorený vlastnou činnosťou – vlastnými nákladmi
- bezodplatne nadobudnutý – reprodukčnou obstarávacou cenou
- novo zistený pri inventarizácii a doteraz nezachytený v účtovníctve – reprodukčnou obstarávacou cenou

O trvalom znížení hodnoty dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku sa účtuje prostredníctvom odpisov. O prechodnom znížení hodnoty majetku, sa účtuje ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, pomocou opravných položiek.

Pri dlhodobom nehmotnom majetku sa obstarávacia cena vypočíta ako cena obstarania zvýšená o náklady spojené s obstaraním, ktorých súčasťou nie sú úroky a kurzové rozdiely. Ak sa dlhodobý nehmotný majetok vytvára alternatívne, sú súčasťou jeho ocenenia náklady na všetky alternatívne riešenia.

Pri dlhodobom hmotnom majetku sa obstarávacia cena taktiež vypočíta ako cena obstarania zvýšená o náklady spojené s obstaraním, ktoré sú vymedzené rovnako ako pri oceňovaní dlhodobého nehmotného majetku. Navyše sa tu však uvádzajú náklady na skúšky a kurzové rozdiely, ktoré nie sú súčasťou obstarávacej ceny.

2.5.2 Oceňovanie zásob

Zásoby sa oceňujú obstarávacou cenou, ktorá sa skladá z ceny obstarania a nákladov spojených s obstaraním. Z vnútropodnikových služieb súvisiacich s obstaraním zásob nákupom a so spracovaním zásob, sa do obstarávacej ceny aktivuje len prepravné a vlastné náklady na spracovanie materiálu. Finančné náklady súvisiace s použitím cudzích zdrojov, napríklad úroky, môžu sa zahrnúť do vlastných nákladov len vtedy, ak patria do obdobia ich vytvárania.

Ak sa zásoby vytvoria vlastnou činnosťou, oceňujú sa vlastnými nákladmi, ktoré sa vykazujú buď vo svojej skutočnej výške, alebo vo výške vlastných nákladov podľa operatívnych (plánových) kalkulácií.

Úbytok zásob rovnakého druhu sa môže účtovať v ocenení cenou zistenou váženým aritmetickým priemerom z obstarávacích cien alebo vlastných nákladov, alebo spôsobom, keď prvá cena na ocenenie prírastku zásob sa použije ako prvá cena na ocenenie úbytku zásob (metóda FIFO).

Pôvodné ocenenie zásob sa môže zmeniť na základe ich inventarizácie. Ak sa pri inventarizácii zistí, že reálna hodnota zásob nezodpovedá ich oceneniu v účtovníctve, prírastky hodnoty sa neúčtujú a úbytky hodnoty sú predmetom analýzy. Ak nie je zníženie hodnoty definitívne, vytvára sa opravná položka. Pokiaľ zníženie hodnoty je definitívne, hodnota zásob sa zníži. Ak obstarávacia cena alebo vlastné náklady zásob sú vyššie ako budú ekonomické úžitky z ich predaja alebo použitia pre vlastné potreby účtovnej jednotky, napríklad v dôsledku nepotrebnosti, nadbytočnosti, poklesu ich predajnej ceny alebo v dôsledku toho, že sa zvýšili náklady potrebné na ich dokončenie, vytvára sa opravná položka k týmto zásobám vo výške rozdielu medzi ich ocenením v účtovníctve a ich čistou realizačnou hodnotou. Čistou realizačnou cenou sa rozumie predpokladaná predajná cena znížená o predpokladané náklady na ich dokončenie a o predpokladané náklady súvisiace s ich predajom.

Ocenenie zásob po zohľadnení zníženia ich hodnoty nie je vyššie ako predpokladaná suma, ktorá by sa dosiahla ich predajom alebo ich použitím pre vlastné potreby účtovnej jednotky. K surovinám a k pomocným látkam sa opravná položka vytvára, ak je

pravdepodobné, že hotové výrobky, na výrobu ktorých budú tieto suroviny a pomocné látky použité, sa predajú so stratou.

2.5.3 Oceňovanie cenných papierov

Cenné papiere a podiely sa pri obstaraní oceňujú obstarávacou cenou. Súčasťou obstarávacej ceny cenného papiera a podielu sú aj náklady súvisiace s jeho obstaraním, napríklad poplatky a provízie maklérom, poradcom, burzám. Súčasťou obstarávacej ceny nie sú úroky z úverov na obstaranie cenných papierov a podielov, kurzové rozdiely a náklady spojené s držbou cenného papiera a podielu.

Základné členenie cenných papierov

a) dlhodobý finančný majetok

- *dlhodobý finančný majetok cenné papiere a podiely v ovládanej osobe*
- *cenné papiere a podiely v spoločnosti s podstatným vplyvom*
- *realizovateľné cenné papiere a podiely*
 - 1) akcie v prípadoch, ak ich menovitá hodnota predstavuje menej ako 20 % podiel na vlastnom imaní akciovej spoločnosti, ktorej akcie účtovná jednotka nadobudla
 - 2) podiely v prípadoch, ak výška vkladu do vlastného imania predstavuje menej ako 20 % podiel na vlastnom imaní spoločnosti, ktorej akcie účtovná jednotka nadobudla
- *dlhové cenné papiere držané do splatnosti – cenné papiere úverovej povahy ako napr. kupónové dlhopisy, zmenky a dlhopisy, u ktorých je výnos stanovený rozdielom medzi menovitou hodnotou a ich nižším emisným kurzom (ďalej len diskontované cenné papiere)*

b) krátkodobý finančný majetok

- *majtkové cenné papiere určené na obchodovanie*
- *dlhové cenné papiere so splatnosťou do 1 roka držané do doby splatnosti*
- *vlastné akcie a vlastné obchodné podiely*
- *ostané realizovateľné cenné papiere*

Cenné papiere určené na obchodovanie sa oceňujú ku dňu zostavenia účtovnej závierky reálnou hodnotou t.j. trhovou cenou alebo ocenením kvalifikovaným odhadom podľa zákona o účtovníctve. Zmeny reálnej hodnoty znamenajú zvýšenie alebo zníženie hodnoty cenných papierov. Rozdiely z toho plynúce ovplyvňujú výsledok hospodárenia.

Cenné papiere a podiely, ktoré predstavujú trvalý majetkový podiel účtovnej jednotky, sa ku dňu účtovnej závierky môžu oceňovať metódou vlastného imania. Pri oceňovaní pomocou metódy vlastného imania sa postupuje tak, že podiel na vlastnom imaní, ocenený pri jeho nadobudnutí obstarávacou cenou, sa upravuje na hodnotu zodpovedajúcu miere účasti účtovnej jednotky na vlastnom imaní spoločnosti, v ktorej má účtovná jednotka tento podiel.

Reálna hodnota sa nemusí uvádzať v prípade, že nie je možné určiť reálnu hodnotu cenného papiera alebo podielu, prípadne ak náklady na získanie informácie o reálnej hodnote prevýšia prínosy plynúce z týchto informácií.

Pri dlhových cenných papieroch sa účtuje o úrokovom výnose na príslušnom účte dlhových cenných papierov, čím sa pôvodná pohľadávka z nich postupne zvyšuje, čo mení ich obstarávaciu cenu. O úrokovom výnose sa účtuje v priebehu doby, ktorá uplynie medzi nákupom cenného papiera a jeho splatnosťou, prípadne predajom.

Úrokovým výnosom rozumieme:

- a) pri dlhových cenných papieroch s úrokovou sadzbou je to výnos stanovený touto sadzbou
- b) pri diskontovaných cenných papieroch je to rozdiel medzi menovitou hodnotou dlhopisu a jeho obstarávacou cenou

2.5.4 Zásada opatrnosti

Zásada opatrnosti sa prejavuje v tvorbe opravných položiek a rezerv. Opravné položky sa tvoria v dôsledku prechodného zníženia hodnoty majetku a tým pádom nepriamo znižujú pôvodné ocenenie majetku. Ak príde k trvalému zníženiu hodnoty majetku, jeho hodnota sa znižuje definitívne formou mimoriadneho odpisu.

Opravné položky sa tvoria pri

- a) zásobách - pri poklese úžitkovej hodnoty

Porovnáva sa: ocenenie v účtovníctve a čistá realizačná hodnota. Ocenením v účtovníctve pri zásobách sa rozumie:

Obstarávacía cena (resp. vlastné náklady) - opravné položky (ak už boli vytvorené).

Čistá realizačná hodnota je predpokladaná predajná cena znížená o predpokladané náklady na ich dokončenie (ak ide o zásoby vlastnej výroby) a o predpokladané náklady súvisiace s predajom (ak ide o tovar aj zásoby vlastnej výroby, do ktorých vchádza aj cena materiálu).

OP k zásobám sa tvorí, ak:

ocenenie v účtovníctve > čistá realizačná hodnota

- b) pohľadávkach - opravná položka sa tvorí, ak je opodstatnené predpokladať, že dlžník pohľadávku úplne alebo čiastočne nezaplatí, a ďalej k spornej pohľadávke voči dlžníkovi, s ktorým sa vedie spor o jej uznanie.

Osobitnú skupinu pohľadávok tvoria dlhodobé pohľadávky a dlhodobé poskytnuté pôžičky, ktorých zostatková doba splatnosti je dlhšia ako jeden rok. Opravná položka ich upravuje na súčasnú hodnotu. Súčasná hodnota dlhodobej pohľadávky a dlhodobej poskytnutej pôžičky je diskontovaná (t. j. od úročená) hodnota budúcich peňažných príjmov.

Opodstatnenosť opravných položiek určujú výsledky inventarizácie. V prípade potreby sa opravné položky tvoria - v nákladoch. Ovplyvňujú tak nielen pôvodné ocenenie majetku, ale aj výšku výsledku hospodárenia. Ich zostatok nemôže byť aktívny.

Rezervy sú záväzky s neurčitým časovým vymedzením alebo výškou. Tvorí sa na základe zásady opatrnosti na riziká a straty, a to vždy na konkrétny účel. Rezervy sa účtujú vtedy, keď je hodnota záväzkov v účtovníctve nižšia, ako je ich hodnota po zohľadnení predpokladaných rizík a strát. Rezerva sa môže použiť len na účel, na ktorý bola vytvorená, a len do výšky, v akej bola vytvorená.

Z hľadiska oceňovania rezerv sa postupuje podľa toho, či:

- je známa presná suma záväzku – vtedy sa rezerva ocení menovitou hodnotou,
- je výška rezervy neurčitá – vtedy sa rezerva ocení v očakávanej výške záväzku, pričom táto sa stanoví na základe dostupných informácií odhadom.
- ak sa rezervy týkajú záväzkov ocenených v cudzej mene, musí sa oceniť v príslušnej cudzej mene aj vytvorená rezerva.

Odhad výšky rezervy, ktorá sa vytvára pri obstaraní majetku a poskytnutí služby, sa odvodzuje od odhadovanej ceny majetku a poskytnutej služby, ktorú bude musieť účtovná jednotka zaplatiť dodávateľovi. Odhad výšky rezervy na náklady má odrážať odhad výdavku, ktorý by účtovná jednotka objektívne zaplatila ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Pôvodné ocenenie stanovené odhadom sa upraví na presnú sumu pri použití rezervy.

Pri stanovení výšky rezervy treba rešpektovať nasledujúce skutočnosti:

- brať do úvahy všetky známe riziká a možné neistoty (neistoty nemajú viesť k vytvoreniu nadmerných rezerv, pretože by sa účelovo nadhodnotili záväzky a vytvorili by sa tiché rezervy),
- v prípade dlhodobého záväzku treba vziať do úvahy vplyv časovej hodnoty peňazí (súčasná hodnota rezervy má vyjadrovať hodnotu budúcich peňažných výdavkov),
- zohľadniť zmeny v zákonoch a technologické zmeny v činnosti, ak existuje dostatočný objektívny dôkaz, že tieto zmeny vzniknú.

2.6 Zhrnutie

V Slovenskej republike je oceňovanie vymedzené v prvom rade zákonom o účtovníctve. V §24 zákon o účtovníctve ustanovuje povinnosť oceňovať majetok a záväzky ku dňu ocenenia, pričom sa deň ocenenia vymedzuje ako deň uskutočnenia účtovného prípadu, deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a iný deň v priebehu účtovného obdobia. Konkrétne spôsoby oceňovania v deň uskutočnenia účtovného prípadu sú ustanovené v §25 zákona o účtovníctve, ako napríklad oceňovanie obstarávacou cenou, vlastnými nákladmi, menovitou hodnotou a reprodukčnou obstarávacou cenou. Spôsoby oceňovania ku dňu ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka sú obsiahnuté najmä v §27 ale aj v ostatných častiach zákona o účtovníctve.

V zákone je zohľadnená aj zásada opatrnosti ustanovením, aby účtovná jednotka ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, zohľadnila predpokladané riziká a straty, ktoré sa týkajú majetku a záväzkov a ktoré sú známe ku dňu zostavenia účtovnej závierky. Zníženie hodnoty sa musí zohľadniť vždy, bez ohľadu na to, či je výsledok hospodárenia za účtovné obdobie zisk alebo strata.

3. Medzinárodné účtovné štandardy IFRS a US GAAP

V nasledujúcej kapitole si predstavíme medzinárodné účtovné štandardy IFRS a US GAAP a spôsob akým ovplyvňujú nielen oceňovanie, ale účtovníctvo ako celok. V súvislosti s oceňovaním v medzinárodných účtovných štandardoch sa chcem trochu širšie zmieniť aj o medzinárodnej harmonizácii účtovníctva, hoci s oceňovaním priamo nesúvisí.

3.1 IFRS a US GAAP

Pokiaľ by sme sa pozreli späť do histórie na začiatok roku 2000, iba o jednom účtovnom systéme sa dalo povedať, že bol „svetový“. Tento systém bol US GAAP. Avšak tak ako celý svet, aj účtovníctvo prechádza určitým vývojom a na svetovú scénu časom vstúpil ďalší systém, ktorý si zaslúži tento prívlastok. Je to systém medzinárodných účtovných štandardov IFRS.

Od 1.1.2005 sa IFRS nestáva len novým európskym účtovným systémom. Prijímajú ho aj krajiny ako Austrália, Bahamy, Costa Rica, Juhoafrická republika a iné.

Skôr ako sa začne hovoriť o IFRS a US GAAP je nutné ujasniť si, čo IFRS a US GAAP sú a čo nie a akým svetovým jazykom ich tvorcovia komunikujú.

Oficiálnym jazykom IFRS a USGAAP je angličtina. Tvorcovia týchto štandardov v tomto jazyku vedú svoje jednania, komunikujú s verejnosťou a publikujú. Častým problémom, s ktorým sa účtovníci stretávajú je preklad účtovných termínov. Napríklad také jednoduché slovo ako „cost“ je často kameňom úrazu. Najčastejším prekladom tohto slova je „náklad“, ale v angličtine termín náklad predstavuje „expense“. Takisto sa používa „výdavok“, ale aj toto slovo má v angličtine iný tvar a síce „expenditure“. Správny preklad slova cost by mal byť doslova „obetovaná ekonomická hodnota na produkciu statku“

Otázkou zostáva, čo vlastne medzinárodné účtovné štandardy IFRS a US GAAP sú a čo nie. Treba si uvedomiť, že IFRS a US GAAP nie sú účtovné systémy ale sú to systémy finančného výkazníctva. Rozdielom je, že účtovné systémy sú také systémy, ktoré účtovníkovia hovoria ako by mal účtovať, čiže upravujú jednotlivé účtovné postupy. Systémy finančného výkazníctva sú systémy, ktoré hovoria o čom a akou formou budú

informovať užívateľov účtovných výkazov o stave firmy. Firma, ktorá sa rozhodne aplikovať IFRS a US GAAP, si účtovú osnovu zostavuje podľa vlastných interných kritérií v súlade s právnymi a účtovnými predpismi. Jedinou podmienkou je, aby výsledok, čiže finančné výkazy a ich prílohy, poskytli užívateľom dostatok spoľahlivých informácií, ktoré im vykreslia spoľahlivý a pravdivý obraz finančného stavu firmy a výsledkov jej podnikania, a tým umožnia dospieť k rozumnému záveru ohľadne budúceho vývoja firmy.

➤ Pre koho sú teda IFRS a US GAAP vhodné?

Pri podrobnejšom pohľade na IFRS a US GAAP si bežný účtovník všimne jeden zásadný rozdiel medzi týmito systémami a systémom, ktorým účtuje. IFRS a US GAAP sa vôbec nevenujú zostavovaniu vnútro podnikových výkazov. Otázkou teda je, akej problematike sa tieto systémy venujú.

IFRS a US GAAP upravujú komunikáciu medzi firmou a jej vedením (správcami kapitálu) a medzi investormi (vlastníkmi kapitálu). Inými slovami IFRS a US GAAP existujú len preto, aby vlastníkom a veriteľom podali informácie o tom, ako vedenie firmy hospodári so zverenými prostriedkami.

➤ Kým sú IFRS a US GAAP tvorené?

Na rozdiel od väčšiny európskych národných systémov, organizácie IASB (tvorcovia IFRS) a FASB (tvorcovia US GAAP) nie sú tvorené vládnyimi inštitúciami. Sú tvorené ľuďmi, ktorí účtovné pravidlá aplikujú v každodennej práci, ako sú profesionálni audítori, účtovníci, investori a školitelia pričom ich hlavnou výhodou je, že sú nezávislí a združení v neziskových a mimovládnych organizáciách s vlastným nezávislým zdrojom financovania.

➤ Kto dal právo IFRS a US GAAP vravieť akým spôsobom účtovať?

Ako som už spomenul ani IFRS ani US GAAP nie sú zákonom stanovené. Môžeme sa teda pýtať, prečo by ich firmy mali dodržiavať keď nie sú povinné? Odpoveď na túto otázku je jednoduchá. Firmy sa týmito pravidlami riadia, lebo je to v ich vlastnom záujme.

Stredné podniky sa napríklad môžu samé rozhodnúť či budú tieto štandardy dodržiavať. Z toho vyplýva, že IFRS a US GAAP nie sú povinné ale dobrovoľné. Na základe tejto skutočnosti si veľa ľudí myslí, že keďže nie sú povinné, nemusia sa pravidlá IFRS a US GAAP dodržiavať tak precízne ako pravidlá vyplývajúce zo zákona o účtovníctve. Opak je však pravdou. Nedodržiavanie zákona o účtovníctve je síce trestné, ale trestné je aj zavádzajúce vyhlásenie o dodržiavaní IFRS alebo US GAAP.

3.2 Súvaha podľa IFRS a US GAAP

Súvaha je najrozsiahlejší účtovný výkaz. Vo všeobecnosti sa skladá z 3 častí: majetok, záväzky a vlastný kapitál. Majetok je v nej zobrazený v poradí likvidnosti a záväzky v poradí splatnosti. Po zmenách v IFRS koncom roku 2003 tak IFRS ako aj US GAAP vyžadujú, aby sa majetok a záväzky delili na krátkodobé a dlhodobé. Najviditeľnejším rozdielom medzi súvahou podľa IFRS a US GAAP je zobrazenie jednotlivých položiek. Pri US GAAP je majetok zobrazený od najviac likvidného po najmenej likvidný a záväzky od krátkodobých po dlhodobé. Pri IFRS je to naopak.

3.2.1 IFRS/US GAAP Súvaha a krátkodobý majetok

Ako už bolo povedané podľa IFRS a US GAAP sa všetok majetok musí deliť na krátkodobý a dlhodobý. Krátkodobý majetok, je taký, ktorý má vysokú likvidnosť, ako peniaze a peňažné ekvivalenty alebo taký, ktorý bude spotrebovaný do jedného roka.

Krátkodobý majetok sa dá rozdeliť do nasledovných kategórií:

1) Peniaze a peňažné ekvivalenty

Peniaze sa podľa IFRS aj US GAAP oceňujú nominálnou hodnotou. Peňažné ekvivalenty sa taktiež obvykle oceňujú v nominálnej hodnote, okrem prípadu kedy ich firma obstarala za inú než nominálnu hodnotu. V takomto prípade sa ocenia obstarávacou cenou. Peňažné ekvivalenty sú krátkodobý, vysoko likvidný finančný majetok, ktorý je ľahko zameniteľný za dopredu známe sumy peňažných prostriedkov, pri ktorom nie je riziko výraznej zmeny hodnoty v čase. Takisto sú to termínované vklady na bankových účtoch, ktoré sú uložené najviac na trojmesačnú výpovednú lehotu. Peňažnými ekvivalentmi sú len likvidné a obchodovateľné cenné papiere so splatnosťou najviac tri mesiace od

dátumu obstarania. Za likvidné peňažné ekvivalenty sa považujú aj prioritné akcie, ktoré účtovná jednotka vlastní, do troch mesiacov pred ich splatnosťou.

2) Krátkodobé investície

Pri krátkodobých investíciách je dôležitým faktorom ich obchodovateľnosť, ktorá určuje ako sa bude investícia oceňovať. Vo všeobecnosti pokiaľ investícia je obchodovateľná, vykazuje sa v trhovej hodnote. Všetky zmeny v tejto hodnote sa premietajú do výsledku hospodárenia ako zisky alebo straty. Pokiaľ investícia nie je obchodovateľná vykazuje sa v nadobúdacej cene. Všetky prijaté úroky sa premietajú do výsledovky ako finančné výnosy.

3) Pôžičky a Pohľadávky

Pohľadávka je nárok na peniaze, ktorý vzniká v okamihu, kedy firma svojmu zákazníkovi predá tovar, výrobok, alebo mu poskytne službu na faktúru. Do tejto triedy patria nielen klasické pohľadávky z obchodného styku, ale taktiež zmenky alebo položky, ktoré vznikajú pri splátkovom predaji alebo leasingu. Vo všeobecnosti je teda pre vznik pohľadávky nutné, aby sa firma vzdala tovaru, výrobku, alebo poskytla službu.

Všeobecné pravidlo pre oceňovanie podľa IFRS aj US GAAP je, že všetky pôžičky a pohľadávky sa majú účtovať metódou amortizovanej nadobúdacej ceny, pri ktorej sa všetky majetkové položky ocenia nadobúdacou cenou zníženou o odpisy ku dňu ocenenia. K tomuto všeobecnému pravidlu existuje jedna všeobecná výnimka. Pokiaľ je pohľadávka na dobu kratšiu ako jeden rok, diskontovať sa nemusí. Miesto toho sa môže vykázat v nominálnej hodnote.

Táto výnimka má však dve výnimky. Prvá je, že rozdiel medzi nominálnou a súčasnou hodnotou nesmie byť významný. Pokiaľ je, pohľadávka sa musí diskontovať. Druhá výnimka je, že pohľadávka nesmie platiť žiadny explicitný úrok. Pokiaľ ho platí, musí sa diskontovať. Takisto existuje však všeobecná výnimka, že pokiaľ je pohľadávka na dobu kratšiu ako jeden rok, diskontovať sa nemusí. Namiesto toho sa môže vykázat v nominálnej hodnote. Pokiaľ by však existoval materiálny rozdiel medzi nominálnou a súčasnou hodnotou, nominálna hodnota pohľadávky sa musí prerátať na súčasnú hodnotu.

4) Zásoby

Zásoby sú jednou z oblastí, ktoré sa v IFRS a US GAAP zjednotili. Preto sa dnes pravidlá obidvoch systémov môže považovať za porovnateľné. Čo sa týka vykazovania zásob v súvahe, firmy majú povinnosť všetky triedy zásob vykázať ako samostatné položky: používaný materiál, spotrebovaný materiál, nedokončená výroba, výrobky, tovary na predaj. Do používaného materiálu patrí všetok kúpený materiál, ktorý sa stane fyzickou súčasťou konečného produktu. Do spotrebovaného materiálu patrí všetok kúpený materiál, ktorý sa behom výroby spotrebuje. Akonáhle sa materiál prestane spracovávať, prestane sa vykazovať ako materiál a začne sa vykazovať ako nedokončená výroba. Ako nedokončená výroba sa vykazuje až do okamihu, kedy na ňom firma prestane pracovať. Od tohto okamihu sa vykazuje ako výrobok.

Základné pravidlo pre oceňovanie zásob vychádza zo zásady oceňovania v obstarávacích cenách. Podľa tejto zásady sa všetky majetkové položky musia oceňovať v nadobúdacej hodnote a v tejto hodnote aj vykazovať až do momentu ich predaja, spotreby alebo znehodnotenia. Preto sa i zásoby oceňujú nadobúdacou hodnotou do momentu ich predaja, kedy sa táto hodnota premietne do výsledovky ako náklad na predaný tovar, výrobok alebo službu. Jedinou výnimkou je, keď pred predajom dôjde k znehodnoteniu. V tomto prípade sa pokles v hodnote premietne do výsledovky ako strata.

➤ Iné oceňovacie metódy zásob

IFRS umožňuje firmám používať aj iné 2 alternatívne metódy ocenenia: metódu štandardných cien, a maloobchodnú metódu. US GAAP taktiež výslovne dovoľuje maloobchodnú metódu, ale o metóde štandardných cien sa nezmieňuje. Podmienkou pre použitie inej metódy však podľa IFRS a US GAAP je, že vzniknutý rozdiel (medzi zvolenou a základnou metódou) nebude príliš veľký.

Metóda reálnej hodnoty zásob: Ako už bolo spomínané, zásoby sa vykazujú v nadobúdacej hodnote až do momentu ich predaja alebo znehodnotenia. Metóda ktorá sa na účtovanie znehodnotenia používa je známa pod názvom „metóda reálnej hodnoty zásob“ a spočíva v tom že raz za čas (najmenej raz za rok) sa posúdi, či účtovná hodnota zásob zodpovedá ich reálnej hodnote. Pokiaľ nie, ich hodnota sa upraví. A keďže zásoby sa preceňovať nemôžu, upravuje sa vždy smerom nadol. Postupy preceňovania IFRS a US GAAP sa mierne líšia v tom, že oba štandardy považujú za spodnú hranicu inú

veličinu. Podľa US GAAP je spodná hranica reprodukčná obstarávacia cena kým podľa IFRS je to čistá realizovateľná cena. Pod reprodukčnou obstarávacou cenou chápeme peňažnú sumu, ktorú by bolo potrebné použiť na obstaranie daného, prípadne obdobného majetku v súčasnosti. Pod realizovateľnou cenou rozumieme sumu, ktorú by sme získali predajom daného majetku za normálnych podmienok na trhu.

3.2.2 IFRS/US GAAP Súvaha a dlhodobý majetok

Na rozdiel od krátkodobého majetku, dlhodobý majetok je taký majetok, ktorý nie je vysoko likvidný alebo taký, ktorý nebude do jedného roka použitý alebo spotrebovaný.

Dlhodobý majetok sa zvyčajne delí do nasledujúcich kategórií:

- 1) Finančné investície
- 2) Hmotný majetok
- 3) Nehmotný majetok

3.2.2.1 Ocenenie dlhodobého hmotného majetku podľa IFRS a US GAAP

Základným pravidlom ako klasifikovať položku ako dlhodobý hmotný majetok je skutočnosť, že firme pravdepodobne v budúcnosti prinesie ekonomický prospech, a je možné spoľahlivo zistiť jeho nadobúdaciú hodnotu. Vo všeobecnosti nadobúdacou hodnotou majetku je jeho obstarávacia cena. Zväčša sa skladá z nákupnej ceny, ceny dopravy, ceny za inštaláciu a podobne. Do hodnoty majetku sa môžu zahrnúť tiež položky ako očakávané náklady na vyradenie, úroky a technické zhodnotenie.

Špeciálnou triedou hmotného majetku sú pozemky, ktoré na rozdiel od ostatného majú neurčitú dobu životnosti. Účtovníctvo pre pozemky sa odvíja od účelu ktorému slúžia.

V praxi sú 4 možnosti:

- a) nezastavané pozemky - pozemok sa zaúčtuje v obstarávacej hodnote a neodpisuje sa
- b) zastavané pozemky - pozemok aj stavba sa zaúčtujú v obstarávacej hodnote a ďalej sa vedú v účtovníctve oddelene
- c) pozemok držaný za účelom zástavby – pod týmto pojmom sa rozumie pozemok na ktorom zatiaľ žiadna stavba nestojí, ale na ktorom má firma úmysel ju postaviť, alebo pozemok, na ktorom stavba síce je, ale sa bude nahradzovať inou.

Pokiaľ na pozemku žiadna stavba nestojí, náklady sa musia rozdeliť podľa toho či súvisia s pozemkom (úprava terénu, výrub stromov...) alebo súvisia so samotnou stavbou (kanalizácia, príjazdové cesty...) V druhom prípade môžu tieto náklady vstupovať do hodnoty stavby (pokiaľ majú aspoň približne rovnakú životnosť), alebo sa stanú samostatnou položkou.

Podobná logika sa použije na náklady na odstránenie starej stavby (v tomto prípade sú ekvivalentné s nákladmi na úpravu terénu).

- d) pozemok držaný za investičnými účelmi

3.2.2.2 Ocenenie nehmotného majetku a softwaru

Dnes v 21. storočí firmy už vo svojom podnikaní primárne nepoužívajú pozemky, budovy, stroje, a rôzne podobné veci. Miesto toho používajú patenty, licencie, copyright, zoznamy zákazníkov a iné často omnoho abstraktnejšie formy majetku. Preto bolo načase aby sa účtovné pravidlá zmodernizovali. Napriek tomu, že zmeny ktoré nastali boli zdanlivo jednoduché a drobné, znamenali skutočný prielom v účtovnom zmýšľaní. Podľa IFRS a US GAAP majetok je niečo, čo firme pravdepodobne prinesie ekonomickú výhodu v budúcnosti, a ktorého hodnota vyplýva z transakcie (US GAAP) alebo sa dá spoľahlivo zmerať (IFRS). Z toho vyplýva, že pokiaľ firma kúpi nejaký nehmotný majetok od iného subjektu, pri oceňovaní zväčša komplikácie nenastanú a do majetku sa zahrnie zaplatená čiastka. V tomto bode US GAAP končí. IFRS však ide ďalej a vraví, že súčasťou obstarávacej ceny môžu byť aj clá, nevratné dane a ďalšie vedľajšie náklady, kam patria platy a mzdy, profesné služby, a náklady na testovanie správneho fungovania výrobku ale nepatria tam náklady na zavedenie nového výrobku alebo služby, náklady spojené s obchodovaním na novom mieste alebo s novým typom zákazníkov.

Software je zvláštnym typom majetku, ktorý nie je úplne hmotný ale ani úplne nehmotný. Preto pre tento zvláštny typ majetku bolo potrebné vytvoriť zvláštny účtovný postup. Samotné pravidlá sa odvíjajú od účelu, ktorému software bude slúžiť. Jednou z možností je, že firme bude prinášať budúcu ekonomickú hodnotu tým, že ho firma bude používať vo svojich obchodných aktivitách. V tomto prípade firma vyvíja počítačový program pre vlastné potreby, a pri oceňovaní má právo postupovať rovnako, ako keby sa jednalo napríklad o budovu alebo stroj a teda software sa oceňuje obstarávacou cenou. Druhá

možnosť je, že hodnotu bude prinášať tak, že ho firma predá. V štádiu vytvárania programu sa firma riadi oceňovacími pravidlami pre výskum a vývoj. Akonáhle je software vytvorený a pripravený na predaj oceňuje sa rovnako akoby firma predávala obyčajný výrobok.

3.2.2.3 Závázky a vlastný kapitál

Rozdelenie súvahy poskytuje zaujímavý pohľad na rozdielne chápanie podstaty podnikania medzi IFRS a US GAAP. US GAAP vychádza z finančného konceptu kapitálu, kde firmy sú ekonomické subjekty, ktoré existujú preto aby vytvárali zisk. V európskom poňatí sú firmy spoločenské subjekty zamerané na vyrábanie výrobkov, poskytovanie služieb a zamestnávanie pracovníkov, a preto IFRS vychádza z fyzického konceptu kapitálu.

Tento rozdiel vidno najviac práve v súvahe. Pokiaľ sa na firmy pozeráme z pohľadu zisku, je logické deliť súvahu na majetok (niečo čo prinesie v budúcnosti zisk), záväzky (finančné zdroje na obstaranie majetku bez vlastníckeho vzťahu) a kapitál (finančné zdroje na obstaranie majetku s vlastníckym vzťahom). Pokiaľ firmy vnímame ako výrobcov výrobkov, a tvorcov pracovných miest, na majetok v súvahe sa pozeráme ako na aktíva (niečo čo sa môže fyzicky používať na tvorbu majetku, služieb a práce) a na kapitál a záväzky sa pozeráme ako na pasíva.

Záväzky sú podľa IFRS a US GAAP číselným vyjadrením povinností účtovnej jednotky voči iným subjektom. Vo všeobecnosti vznikajú v okamihu transakcie alebo inej udalosti, kedy účtovnej jednotke vznikne povinnosť previesť majetok alebo poskytnúť službu.

Ocenenie záväzkov

Záväzky sa vo všeobecnosti oceňujú v súčasnej hodnote budúcich peňažných tokov. Podľa IAS 39 sa tieto požiadavky vzťahujú na všetky záväzky (okrem derivátov), ktoré sa preto budú diskontovať a účtovať metódou amortizovanej ceny. V praxi sa podľa IFRS však nediskontujú bežné záväzky z obchodného styku (splátne do jedného roku) a iné podobné položky, pokiaľ rozdiel medzi súčasnou a nominálnou hodnotou nie je významný.

US GAAP má porovnateľné požiadavky, až na to, že nasledujúce položky sa diskontovať nemusia:

- a) bežné záväzky z obchodného styku
- b) vratné a nevratné zálohy
- c) transakcie medzi materskou a dcérskou firmou
- d) účty klientov v bankách
- e) transakcie, kde úrokové miery sú predpísané štátom alebo iným regulátorom
- f) rezervy a opravné položky

3.3 Zhrnutie

V tejto časti diplomovej práce som sa zaoberal oceňovaním a jeho aplikáciou v medzinárodných účtovných štandardoch IFRS a US GAAP.

Účtovné štandardy sú pravidlá, ktorými sa firma riadi pri vedení finančného účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky a do veľkej miery ovplyvňujú obsah, rozsah, a formu finančných výkazov. Hlavnou úlohou medzinárodných účtovných štandardov IFRS a US GAAP je zabezpečiť, aby finančné výkazy poskytovali spoľahlivé a ucelené informácie o stave a vývoji ekonomiky firmy a tým umožňovali jej vedeniu prijímať správne strategické rozhodnutia.

K najrozsiahlejším a najdôležitejším finančným výkazom patrí súvaha firmy. Skladá sa z majetku, záväzkov a vlastného kapitálu. IFRS aj US GAAP vyžadujú, aby sa majetok a záväzky v súvahe delili na krátkodobé a dlhodobé a k najviditeľnejším rozdielom medzi IFRS a US GAAP patrí práve zobrazenie a zoradenie jednotlivých položiek.

4. Záver

Cieľom diplomovej práce bolo priblížiť problematiku oceňovania v účtovníctve a predstaviť základné používané účtovné postupy pri ohodnocovaní majetku. Diplomová práca je tematicky rozdelená do 3 celkov, kde v prvej časti sa zaoberá všeobecnou teóriou oceňovania, v druhej oceňovaním v slovenskej legislatíve a v poslednej sa rozoberá oceňovanie v zmysle medzinárodných účtovných štandardov IFRS a US GAAP.

V prvej časti sme si ukázali rôzne možnosti priradenia hodnoty majetku, v závislosti od použitej oceňovacej základne a preskúmali sme vzťah kapitálu, hodnoty a zisku pre finančné výkazníctvo. V súvislosti s kapitálom sme sa zaoberali rôznymi pohľadmi na udržanie výšky kapitálu firmy a síce uchovávaním nominálnej výšky kapitálu vo firme, uchovávaním kúpnej sily firemného kapitálu, udržiavaním výrobnnej kapacity firmy a uchovávaním jej nezmenenej majetkovej podstaty. Podrobnejšie sa tu taktiež venujem princípu oceňovania v obstarávacích a reprodukčných obstarávacích a realizovateľných cenách a dôsledkom ich použitia.

V kapitole venovanej oceňovaniu v slovenskej legislatíve je rozobraté, čo je vo všeobecnosti ustanovené o oceňovaní v Zákone o účtovníctve, a ako spolu s príslušným opatrením MF SR o postupoch účtovania upravuje oceňovanie pre podnikateľov účtujúcich v systéme podvojného účtovníctva.

V časti venovanej medzinárodným účtovným štandardom je porovnaná teória oceňovania v zmysle IFRS a US GAAP.

5. Referencie

- [1] Glautier, M. W. E. and Underdown, B. 2001. Accounting: Theory and Practice, 7th edition, FT Prentice Hall, s. 303 - 336
- [2] Ivaniga, P., 2005. Poradca 2005 / 3 – Zákon o účtovníctve s komentárom, Poradca, s.r.o.
- [3] Mintál, J., 2007. Poradca Extra 2007 / 1 - Nehnutelnosti, Poradca, s.r.o.
- [4] Mintál, J., 2007. Poradca Extra 2007 / 2 - Cenné papiere a obchodné podiely, Poradca, s.r.o.
- [5] Mintál, J., 2007. Poradca Extra november 2007 - Zásoby, Poradca, s.r.o.
- [6] Janhuba, M., Základy teorie účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica,
- [7] Mládek, R., 2005. Světové účetnictví III, 1.díl online
- [8] Petrjánošová, B. a kol., 2003. Účtovníctvo II, Bratislava, vydavateľstvo Súvaha, s. 53 – 77, 100 - 120
- [9] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve a nadväzujúce predpisy Ministerstva financií Slovenskej Republiky
- [10] Postupy účtovania PÚ - Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 27. novembra 2008 č. MF/23535/2008-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92
- [11] Šilhan, J., 2003 Oceňování v účetnictví a jeho problematika v návaznosti na hospodaření podniku v podmínkách České republiky
<http://www.fce.vutbr.cz/veda/dk2003texty/pdf/7-1/np/silhan.pdf>
- [12] <http://www.porada.sk>, Stránka venovaná účtovníctvu
- [13] <http://www.auditex.sk/view.php?cislocianku=200711000>, Audit, účtovníctvo, poradenstvo
- [14] <http://www.wikipedia.org>, Encyklopédia online